

STATISTIČNA TERMODINAMIKA 2021/22

Izpit

29. 8. 2022

- V ležečem toplotno izoliranem valju je gibljiv bat, ki ga na eno izmed osnovnih ploskev pripenja vzmet s koeficientom 2×10^3 N/m. Oba prekata v valju sta sprva evakuirana. V prekatu brez vzmeti leži ampula s prostornino 0.5 dm^3 , ki vsebuje zrak pri 10^6 Pa in 100°C . Ampula počí. Kolikšen je tlak zraka, ko se vzpostavi ravnovesje? Kolikšna je sprememba specifične entropije zraka? Presek valja znaša 1 dm^2 , začetna dolžina prekata z ampulo pa 0.5 m. Zrak obravnavajte kot idealen dvoatomni plin s kilomolsko maso 29 kg/kmol !
- Pri temperaturi 113.3°C sta fazi α in β trdnega žvepla v ravnovesju pri tlaku 5×10^{-7} bar. Pri teh pogojih znašata gostoti omenjenih faz $\rho_\alpha = 2070 \text{ kg/m}^3$ in $\rho_\beta = 1960 \text{ kg/m}^3$, utajena toplota prehoda $\alpha \rightarrow \beta$ pa 25.6 kJ/kg . H kateri temperaturi se premakne ravnovesje, ko tlak naraste na 1288 bar? (i) Privzemite, da se spremembi entropije in prostornine ΔV pri prehodu $\alpha \rightarrow \beta$ s tlakom (p) in temperaturo (T) ne spreminjata! (ii) Privzemite, da je utajena toplota od p in T neodvisna ter da velja $\Delta V = \Delta V_0(1 - ap)$, kjer je $a = 1.55 \times 10^{-5} \text{ bar}^{-1}$, ΔV_0 pa označuje spremembo prostornine pri 113.3°C !
- V posodi s prostornino 0.1 dm^3 imamo enoatomni plin pri 400 bar in 300 K. Med gradniki plina deluje parska interakcija

$$\phi(r) = \begin{cases} \phi_0 \sin(\pi r/\sigma), & 0 \leq r < \sigma \\ 0, & r \geq \sigma \end{cases},$$

kjer je $\sigma = 0.2 \text{ nm}$ in $\phi_0 = 0.5 \text{ meV}$. Izračunajte 2. virialni koeficient takega plina! Kolikšen je njegov Joule-Kelvinov koeficient?

- V votlini s prostornino 1 cm^3 se nahaja idealni plin bozonov, ki jim v valovni sliki pripišemo disperzijsko relacijo $\omega = \alpha k^2$, kjer je $\alpha = 7.6 \times 10^{-6} \text{ m}^2/\text{s}$. Izračunajte toplotno kapaciteto plina v nizkotemperaturni limiti pri 1 K ! Bozoni so brez spina; njihovo število se ne ohranja. — Kolikšna je pri omenjenih pogojih adiabatna stisljivost takega plina?

n	1	$\frac{3}{2}$	2	$\frac{5}{2}$	3	$\frac{7}{2}$	4	$\frac{9}{2}$	5
$\Gamma(n)$	1	$\frac{1}{2}\sqrt{\pi}$	1	$\frac{3}{4}\sqrt{\pi}$	2	$\frac{15}{8}\sqrt{\pi}$	6	$\frac{105}{16}\sqrt{\pi}$	24
$\zeta(n)$	∞	2.61238	$\frac{1}{6}\pi^2$	1.34149	1.20206	1.12673	$\frac{1}{90}\pi^4$	1.05471	1.03693